

ע"ש 1160/94 א

1

דינת ישראל - בתי המשפט
18.10.94

ביח משפט מחוזי/ת"א

בפני ועדת עררים עפ"י חוק התגמולים

לנפגעי פעולות איבה

השופט י. לויט, סגן נשיא, יו"ר ההרכב

אל"מ א. ברנע - חבר

עו"ד גדעון נתיב - חבר

המעוררת: מרים גולדשטיין ע"י ב"כ עו"ד פרישטיק

נגד-

המשיבה: הרשות המאשרת ע"י ב"כ עו"ד אהרון

עו"ד פרישטיק: למרות שהחקירה לא הסתיימה אפשר לחקור. הצעתי לחברי להסתמך על דו"ח ועדת החקירה. חוק ועדות חקירה קובע שהחוק לא יכול להוות ראיה לכל הליך משטרה. לא צריך ממצאים של המשטרה או של הפרקליטות כמו את העדויות, עצמן. המשטרה תנסה לטעון שיש חסיון על החומר. בירור שעשינו העלה שמכל תיק החקירה יש רק שלושה מסמכים חסויים עם תעודת חסיון. 9 חודשים לאחר הרצח רשימת החשודים ברצח היתה סגורה. ידעו מי היה במערה. מהבחינה הפורמלית, מבחינת התקנות, חוק סדר דין פלילי קובע שרק בתום החקירה תנתן לנאשם זכות לעיין. טענה מקדמית - אני מציע לקבל את הערר כבר במצב הנוכחי במובן זה שאם בפני הרשות המאשרת לא היה החומר הרבולנטי שיכול לאשר או לדחות והיא דחתה למרות זאת, זה אומר שההחלטה חסרת בסיס.

עו"ד אהרון: יש לנו ענין לקבל את כל תוצאות החקירה במלואן. יתכן שיהיו ראיות נוספות. ללא קשר להיבט עובדתי, יש שאלה משפטית קודמת.

01
02
03
04
05
06
07
08
09
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31

בו, והרגו במטף כיבוי ובעמודי ברזל המשמשים לתמיכת המבדלות והנמצאים במקום דרך קבע.

אחרי שהנשק הושלך, היה מי שעטף אותו בשמיכה חומה והחביא אותו מתחת לארון ספרי הקודש שבאולם יצחק. כאשר המידע על כך הגיעה לגורמי הצבא, נקרא, המתואר לעיל, חבלן המשטרה שפרץ את השמיכה, נטל את הנשק (שהיה עוד חם) ומסרו לחוקרי המשטרה, שהעבירוהו למז"פ.

לפי עדויות אחדים מאלו שנטלו חלק בהשתלטות על גולדשטיין, ועדויות נוספות, לא היה כל ירי נוסף מן הרגע שנשקו של גולדשטיין נחטף מידיו. עדויות שהביאו גירסה של ירי של אנשים נוספים, נושא אשר אליו עוד נשוב, לא עמדו במבחן החקירה.

לטענת העוררת, הועדה המאשרת דחתה תביעתה לגימלאות מהנימוק שמותו של גולדשטיין נגרם כאשר ירה. ואילו מדו"ח ועדת שמגר, עולה, כי גולדשטיין הותקף ע"י המון המתפללים ונהרג לאחור שהפסיק לירות, ונשקו ניטל ממנו. מכך מסיקה העוררת, כי "ההחלטה ניתנה שלא על סמך המסכת העובדתית הנכונה" ומסיבה זו לבדה יש לקבל את הערעור. (פרק א' סעיף 5 לסיכומים).

איננו מקבלים טענה זו.

7. על פי תיאור מסכת האירועים, עולה תמונה של רצף אחד של ארועים: גולדשטיין נכנס למערה ומתחיל בירות. אז מתחילה מהומה רבתי בקרב המתפללים ובריחה מבוהלת מלווה בצעקות מתוך האולם החוצה (ראה תיאור עדותו של סג"מ רותם רביבי, בעמ' 43 לדו"ח ועדת שמגר). במהלך מהומה זו פסק הירי לשם החלפת המחסנית, אך ההמון המשיך

01

02

03

04

05

06

07

08

09

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

בתנועתו, אשר הביאה את המתפללים התוקפים אל גולדשטיין. כפי העולה
מתיאור האירועים, ההתנפלות על גולדשטיין קרתה מיד כאשר פסק הירי,
או שניות אחדות לאחר מכן.

על כן, ניתן לראות את הירי במתפללים ע"י גולדשטיין, ואת
התנפלות המתפללים עליו, בתוך השניות המעטות מאז פסק הירי, כאירוע
מתמשך אחד. כיוון שכך, אין לומר כי נימוק הועדה אינו נסמך על מסכת
הראיות הנכונה.

8. גם אם היתה תשתית עובדתית לטענת הפרקליט המלומד בדבר השתתפות
נימוקי הרשות המאשרת על עובדות בלתי נכונות, אין בטענה זו כדי
להעיל לעוררת.

כפי שיבואר להלן, הגענו למסקנה, על פי מסכת הראיות שהונחה
בפנינו, לרבות דו"ח ועדת שמגר, המתאר את מסכת העובדות הנכונה, כי
החלטת הרשות המאשרת לדחות את תביעתה של העוררת, היא החלטה
נכונה מאחר ומותו של גולדשטיין לא נגרם בפעולות איבה. על כן, אין
טעם בהחזרת הדיון לרשות המאשרת כאשר תוצאת הבירור ידועה.

9. טוען עו"ד פרישטיק, ב"כ העוררת, כי מותו של גולדשטיין נגרם
בעבירה, רצח ומעשה לינץ', ולא תוך התגוננות עצמית של המתפללים. על
כן, לטעמו, "נסיבות המתת המנוח רצח ומעשה לינץ' עולות כדי
הגדרת 'פעולת איבה', כמשמעה בחוק (פרק ב', סעיף 6 לסיכומים).

10. אם מותו של גולדשטיין נעשה במהלך הגנה עצמית של המתפללים
במערה, ודאי שאין לראותו כמעשה איבה. על כן, טרח עו"ד פרישטיק
וצירף לסיכומיו את חוות דעתו של פרופ' אנקר, משפטן ידוע ובעל שיעור
קומה, אשר קבע כי להורגי גולדשטיין לא תעמוד בבית המשפט טענה של
הגנה עצמית, ומכאן, כי הריגתו של גולדשטיין על ידם היתה רצח.

איננו מכירים הליך של צירוף חוות דעת משפטית לסיכומים. על כן, אנו רואים את חוות דעתו של פרופ' אנקר, כפרק בסיכומים מטעם העוררת.

11. איננו רואים צורך, לצורך ההחלטה שלנו, להביע דעתנו האם היתה עומדת למתפללים, במשפט פלילי, טענה של הגנה עצמית. וזאת לאור מסקנתנו, כמבואר להלן, כי דין הערר להידחות אף אם נסיבות הריגתו של גולדשטיין היו במעשה רצח או לינץ'.

12. על פי טענת העוררת, הריגתו של גולדשטיין היתה 'רצח'. הראיה לכך, לטעמה של העוררת, היא קביעת סיבת המוות, בתעודת הפטירה, כ"רצח". מאחר ותעודת הפטירה היא מסמך שנערך על פי חוק, הרי שחזקה כי האמור בו בדבר סיבת המוות, נכון.

13. לטעמנו, קביעת סיבת המוות בתעודת הפטירה כ"רצח", היא קביעה בלתי מוטמכת ותוך חריגה מסמכות. ועל כן, אין אנו מקבלים אותה כראיה.

14. הקביעה, כי מעשה האלימות שגרם למותו של אדם, היא רצח, היא קביעה משפטית, הנתונה בידי בית המשפט, ובידו, בלבד. לאנשי משפט ויודעי חוק יכול ותהיה דעה, כי נסיבות מותו של אדם הן נסיבות של רצח, אך הקביעה כי כך הוא, היא בידי בית המשפט.

15. על פי סעיף 7 לחוק מרשם האוכלוסין, תשכ"ה-1965, יש למסור, תוך 48 שעות מהפטירה, הודעה על כך למי שהוסמך להוציא רשיון קבורה לפי פקודת בריאות העם, 1940, ואם לא נדרש רשיון - לפקוד הרשום. על פי תקנה 2 לתקנות מרשם האוכלוסין (פרטי דישום נוספים בהודעת לידה או פטירה), התשכ"ט-1968, יש לכלול בהודעת הפטירה את סיבת הפטירה.

ע"ש 1160/94

בתי המשפט 16

מתוך עיון בחלק ב' לתקנות מרשם האוכלוסין (הטפסים להודעת לידה ופטירה), התשל"ב-1972, נלמד כי הודעה זו צריכה להיות מלווה בתעודה רפואית על סיבת הפטירה. המודיע על הפטירה אינו מדווח על סיבתה.

מכאן, כי הקביעה המשפטית של סיבת המוות כ"רצח", אינה בהתאם לחוק מרשם האוכלוסין והתקנות שהותקנו על פיו.

16. לשיטת ב"כ המערערות, במעשה לינץ' עסקינן.

הגדרת המונח לינץ' (המילון העברי המרוכז, א. אבן שושן, מהדורה 1992, בעמ' 323), היא:

"לינץ' - משפט לינץ'

הוצאה להורג של אדם החשוד בפשע ציבורי או עשיית שפטים בו על ידי המוני העם ברחוב, בלא להביא את החשוד לפני בימ"ש מוסמך."

17. בהנחה, כי מותו של גולדשטיין לא נגרם תוך הגנה עצמית, אכן יש בפנינו מעשה לינץ' מובהק: קהל המתפללים התנפל על גולדשטיין, אשר ביצע נגד עיניהם פשע של הרג ופציעת רבים, ועשו בו שפטים ונקמו בו, תוך עשיית דין לעצמם ומבלי להביאו לפני בית משפט מוסמך.

18. אך מה לעשיית דין עצמי ונקמה בפושע ול"פגיעת איבה", במובן החוק?

המתפללים עימם, אשר ביצעו את מעשה הלינץ' בגולדשטיין אף הם ערבים, אינה הופכת את מעשה הנקמה לפעולת איבה במובן החוק.

23. טוען עו"ד פרישטיק, כי העובדה שאחד המתפללים לא חבר למכים ולהורגים, אלא הסתפק בלפיתתו של גולדשטיין, בלבד, מצביעה על כך כי התוקפים לא ביצעו מעשה נקמה, אלא תקפו והרגו את גולדשטיין בנסיבות של פעולות איבה.

אין אנו רואים עין בעין עם טענה זו. לטעמנו, תגובותיו של כל אדם הן על פי אופיו ומזגו. וכל אחד מגיב אחרת בנסיבות של טראומה, פחד ולחץ, כפי שהיו המתפללים לאחר מעשה הקטל והפציעה של גולדשטיין. על כן, אין ללמוד גזירה שווה מתגובתו של האחד על תגובות האחר.

24. לסיכום פרק זה: בנסיבות מעשי הירי של גולדשטיין במערה התנפלות המתפללים עליו היתה תגובה ישירה למעשי הירי והפציעה שביצע. בין אם מדובר ברצח ובין אם מדובר בעשיית דין עצמית בבחינת מעשה לינץ', מדובר בתגובה למעשה הפשע של גולדשטיין ולא בפעולת איבה במובן החוק.

אשר על כן, אנו דוחים את הערר.

ניתן כלשכתנו, בהיעדר הצדדים, המזכירות תשלח עותק החלטה זו לב"כ הצדדים.

הניה שטיין - שופטת	עו"ד נחום פרנקל	עו"ד לינדה	שפיר
אב"ד	חבר	חברה	

מועצה מקומית
קריית ארבע חברון
LOCAL COUNCIL
QIRIAT ARBA - HEBRON

בס"ד, פורים התשנ"ז

לתושבי הקריה,

אנו כואבים את הסתלקותו של חברנו ואחד מהצדיקים של קרית ארבע

ד"ר ברוך גולדשטיין זצ"ל

שכל חייו הקדיש להצלת חיי אדם ובמיוחד בחודשים האחרונים כאשר
היה עד לעשרות מקרים של רצח ופיגועים.

ד"ר גולדשטיין בעצמו טיפל בכל נפגעי הטרור באזורנו, ולצערנו
וודאי לצערנו, היו מקרים שלא הצליח להציל.

נפשו הגדולה לא יכלה להשלים עם העוול הנורא שנעשה ליהודים
בכל רחבי ארץ ישראל.

אנו שולחים תנחומים לכל המשפחה הפרטית והכללית של קרית ארבע.

הרב דב ליאור   צבי קצובר   הרב ולדמן   הרב לוינגר

בשם כל בית קרית ארבע - חברון

הערה: הודעה מפורטת יותר תופץ לציבור בעז"ה בתחילת השבוע.

ref 647

פ.ח. גולדברג: באיזה מסגרת הוא פעל?

ד"ר א. אלדד: הוא פעל במסגרת ניידת טיפול נמרץ של קרית ארבע שהיתה מופעלת דרך המוקד הצבאי אזרחי בקריה והיו מוקפצים לכל ארוע בגזרה. לכל ארוע שהיו בו נפגעים חיילים אזרחים יהודים וערבים.

ref 648

כ.ח. שמגר: היו ארועים שבחם הוא טיפל בשטח בפצועים ערבים? רס"ן אש: עד כמה שאני יודע כן, אבל זה היה לפני שנכנסתי לתפקיד ולאחר שנכנסתי לתפקיד אני לא זוכר ארוע כזה.

ref 649

רא"ל (מיל.) לוי: ואתה במהלך הקשרים המקצועיים, יצא לך מקרה כזה שהוא לא רצה לטפל בפצוע ערבי?
מוטי אונגר: לא, להיפך. ידוע לי לפחות על 2 מקרים, אולי יש יותר, אבל ידוע,

רא"ל (מיל.) לוי: ידוע לך, או שאתה היית שותף?
מוטי אונגר: ידוע לי, לא הייתי שותף. אבל ידוע לי על מקרה בצומת... שירו על רכב ערבי, והוא טיפל שם בפצוע. כמדומני, שהפצוע היה רופא, לא ידוע לי בדיוק. הוא טיפל בו. והיה גם שנים לפני זה, ערבי, שנורה בשער של קרית ארבע על ידי אחד השומרים, זה היה לפני מספר שנים, וגם כן ידוע לי שהוא טיפל בו. יכול להיות שהיה עוד מקרים, אבל אני לא יודע על זה.

תעודת הוקרה

ארוע סעיד - 14.9.93

ל: ד"ר ברוך גולדשטיין

**בתודה ובהוקרה רבה
על עבודתך המסורה
ותרומתך הרבה
לאגף הרפואה באיו"ש**

איו"ש

רפואה

Baruch Goldstein

ד"ר יצחק אשכנזי

קרפ"א

22.9.93

תאריך